

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Искра Спасова Арсенова, доктор на философските науки и професор в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Връзки с обществеността”, професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед № 1585 / 29.06.2016 г. на Ректора на Югозападния университет (ЮЗУ) „Неофит Рилски” и Протокол № 1 на Научното жури от 11 юли 2016 г.

Автор на дисертационния труд : Евгений Борисович Чирков, редовен докторант в катедра „Връзки с обществеността” към Правно исторически факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград.

I. Обща характеристика на представения дисертационен труд В дисертационния труд са засегнати актуални и комплексни въпроси за влияенето на политическите нагласи върху социализацията на младежта в Република Молдова. Тези въпроси са малко изучени досега дори и у нас, а най-вече в Молдова, което поражда необходимостта те да се изследват и да се търсят пътища за по-ефективното им използване в развитието на обществото.

Дисертационният труд е в обем от 184 страници текст и 4 приложения. Текстът е ситуиран във въведение, три глави, които в своята последователност разкриват логиката на изследователската теза и заключение.

Структурата на дисертационния труд следва общоприетия класически вариант. Във въведението са посочени актуалността на изследването, неговата цел и задачите за реализирането на целта. Конкретизирани са обектът и предметът на изследването, както и поставените за защита хипотези. В първа глава е представено теоретичното проучване на политическите нагласи и политическата култура на студентската младеж. Във втора глава докторантът разглежда особеностите и факторите за формиране на политическата култура и социализацията на младежите с български произход в Република Молдова. В трета глава – поантата на дисертационния труд, докторантът представя

методиката за емпирично изследване и резултатите от това изследване на политическите нагласи на младежите от български произход в Република Молдова.

В заключението са направени изводи и обобщения относно поставените хипотези, които са потвърдени в процеса на изследването.

За написването на дисертационния труд докторантът е използвал общо 137 заглавия, от които 22 на английски език и 21 интернет източника. Докторантът е обхванал голяма част от научната литература по проблема, която успешно е анализирал и критично интерпретирал. Евгений Чирков не изпада в банално цитиране и позоваване на „безспорни авторитети“ или „известни учени“, а търси необходимата му доказателственост както в основните произведения по темата, така и в данните и изследванията в практиката. Това е основание за висока оценка на осведомеността на докторанта по разглежданата проблематика.

II. Основни изводи по формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Заглавието на дисертацията отговаря в много голяма степен на съдържанието. То е информативно и съдържа ключовите думи дисертационния труд. На някои места, предимно в първа глава, текстът на места излиза извън рамките на заглавието, но това е направено в полза на по - голяма доказателственост и аргументация.

2. **Темата** на изследването е дисертабилна, актуална и значима. От една страна, темата за политическите нагласи за социализация на младежта в Р Молдова в съвременното общество не е масова третирана, а има значение за развитието на обществото в Р Молдова. От друга страна, както правилно отбелязва докторантът, Р Молдова се намира все още в преходен период, в период на формиране на „съответстващи граждани“, „на социалното формиране и формирането на личности едновременно с формирането на социални, обществени отношения“. Именно по тези причини смее да твърдя, че темата е оригинална и актуална.

3. **Обектът на изследването** е ясно дефиниран във въведението „психологическите особености на политическата култура и социализацията на младежта от български произход в съвременното молдовско общество“ (с.12).

4. **Предметът на изследването** (стр. 12) също е ясен и категоричен - личностните детерминанти в реализацията на политическата култура и формирането на политическите нагласи на младежта от български произход в процеса на нейната социализация.

5. Значима и понятно определена е **основната конкретна цел на изследването** – определяне на взаимовръзката между личностните параметри и

проявите на политическата култура на студентската младеж. Логическо следствие от тази цел са и десетте **изследователски задачи**, които биха могли да бъдат обобщени до 3-4.

6. **Хипотезите** са точни и добре формулирани (с.12).

7. Използваният научен език е изключително динамичен, но ясен и точен, независимо, че не е роден на докторанта. Дисертационният труд е богато илюстриран с фигури и приложения. Четенето на дисертацията се улеснява от факта, че докторантът понятно представя както анализирани или критикуваните чужди идеи, така и на много места собствените си виждания, изводи и заключения.

III. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Докторантът и без съмнение научният ръководител и катедра „Връзки с обществеността” са намерили подходяща изследователска ниша. Това е позволило Евгений Чирков да се изяви творчески, да покаже изследователските си умения и да представи научните и научно-приложни резултати, съдържащи се в дисертационния труд.

1. Проучени и критично анализирани са голям брой литературни източници, за систематизиране на основните концепции и определения на понятията „политическа култура“ и „политическа нагласа“. Категорично очертани са факторите за формиране на политическата култура и структурата на политическата нагласа. Тук бих добавила и сполучливото изясняване на ролята на политическите нагласи в процеса на политическа социализация на младежта. Сравнени и разграничени са понятията „младеж“, „младежка среда” и „политическа социализация на младежта”. Посочените до тук резултати ми дават убеждението, че задачите от 2 до 5 на дисертационния труд са изпълнени изключително успешно.

2. Положителна оценка заслужават изведените теоретико-методически основи и методика за изследване на политическите нагласи на младите хора. Става въпрос, най-напред, за добре аргументираните цели и задачи, изследователски въпроси и работни хипотези на изследването. На второ място, методиката и проектирането на проучването са надеждна основа за емпиричното изследване на политическите нагласи, извършено в третата глава на дисертационния труд. Методическият инструментариум, разработен във трета глава, напълно решава задачи 9 и 10 на дисертационното изследване - да се определят мястото и ролята на младежите с български произход в политическия процес и на политическите нагласи в процеса на тяхната политическа социализация.

3. Проведеното емпирично изследване на политическите нагласи (глава трета) не само потвърждава надеждността на разработената методика, но и доказва способностите и уменията на докторанта за

анализи, обобщения и оценки, за извеждане и аргументиране на препоръки за оценка на тези нагласи.

4. В контекста на 4-та цел на изследването (с.13) са установени психологическите фактори на политическата култура на студентската младеж (глава 3, параграф 2), с което е решена конкретната цел на дисертационното изследване - определяне на взаимовръзката между личностните параметри и проявите на политическата култура на студентската младеж.

5. Заслужава да се отбележи и много доброто информационно осигуряване на проучването, умелото използване на софтуерните пакети SPSS, Microsoft Excel.

6. Изследването е полезно както за молдовската, така и за нашата българска практика, която също се намира в сложен и труден период на постоянна смяна на политическата власт. Резултатите от него могат да бъдат полезни както за научните, така и за политическите и управленските среди.

IV. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Като цяло приемам за коректно изведени посочените в автореферата приноса на докторанта. Добро е обособяването им в 2 групи – теоретични и емпирични. Емпиричните, обаче са в действителност научно-приложни. Те са действителни и налични в дисертационното изследване.

Посоченият първи принос от емпиричните по същество не е принос.

Като съществен принос от методологическо естество оценявам предложения критично-оценъчен подход при анализ на резултатите от парламентарни избори в Молдова.

По отношение на научно-приложните приноси бих посочила самостоятелната оценка на различни методологически и методически изследователски инструменти за избор на адекватна информационна и методологична база на изследването, както и съответстващата ѝ методика. Разработена е методология за изследване на политическите нагласи на съвременната молдовска младеж от български произход.

Приносите са от такъв характер, че наистина отразяват възможностите на кандидатата да претендира за образователната и научната степен „доктор“ именно в областта на „връзките с обществеността“.

V. Оценка на публикациите по дисертацията

По дисертационния труд докторантът представя 3 самостоятелни публикации на молдовски, български и руски езици. Те съдържат основни страни

на дисертационното изследване и в немалка степен осигуряват публичността на научните търсения на докторанта.

VI. Оценка на автореферата

Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Той впечатлява, както с неговото добро съчетание от към съдържание и подреденост, така и техническо оформление, което безспорно улеснява читателя.

VII. Въпроси и препоръки

Към всеки един труд могат да се направят препоръки, но рецензираният дисертационен труд представя в много добра светлина както докторанта, така и научния му ръководител, а също и обучаващата катедра „Връзки с обществеността“ на ЮЗУ «Неофит Рилски». Докторантът Евгений Чирков има собствена самостоятелна ниша в изследователското пространство и бих му препоръчала да работи и занапред в тази област, за по-пълноценно прилагане на теоретичните познания в практиката на изграждането на съвременно гражданско общество в Република Молдова.

Заклучение

Представеният дисертационен труд е посветен на актуален, значим и недостатъчно разработен и изследван проблем. Разработен е на много добро теоретико-методическо равнище. Проведеното практическо проучване е задълбочено и показва уменията на докторанта да извежда и аргументира значими изводи и препоръки.

Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАС, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ .

Казаното до тук е достатъчно основание да си позволя да предложа на членовете на Научното жури да приемат труда като окончателен и творчески създаден, отразяващ постиженията на докторанта на това стъпало на научното му развитие. По тази причина давам своята категорична подкрепа: **положителна оценка за дисертационния труд за присъждане на образователната и научната степен „доктор“** на докторант Евгений Борисович Чирков в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки по специалност „Връзки с обществеността“.

Изготвил рецензията:

11.08.2016 г.

(проф.дфн Искра АРСЕНОВА)